

Cefnogi Annibyniaeth a Gwytnwch: Cynllun Lles Sir Ddinbych. 2014-2018

Drafft ar gyfer Cymeradwyaeth, Hydref 2014

Harbwr Y Rhyl, Medi 2014

Cyflwyniad

Fel Cadeirydd Bwrdd Gwasanaeth Lleol Conwy a Sir Ddinbych (LSB), mae'n bleser gennyf gyflwyno Cynllun Lles Sir Ddinbych i chi. Mae'r Cynllun hwn yn parhau â gwaith y Cynllun MAWR a gyflwynwyd gan integreiddio'r pedwar cynllun (Strategaeth Gymunedol; Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles; Plant a Phobl Ifanc, Diogelwch Cymunedol) yn un cynllun integredig sengl. Dysgom, trwy weithredu'r Cynllun MAWR, y gall gweithio mewn partneriaeth gydlynol gyda phwrpas a rennir gael effaith gadarnhaol ar fywydau pobl ar draws y Sir. Er y byddwn yn delio â'r heriau ariannol sy'n ein hwynebu i gyd, rydym yn dymuno parhau â'r dull symlach hwn, tra'n canolbwyntio ar wneud effaith gwirioneddol a chadarnhaol i bobl yn Sir Ddinbych. Felly, rydym wedi penderfynu canolbwyntio ar un thema - Annibyniaeth a Gwytnwch - lle y credwn y gall gwaith partneriaeth strategol gael yr effaith fwyaf. Mae hwn yn gynllun i bawb yn Sir Ddinbych: cynllun ar gyfer pob cenhedlaeth.

Beth ydym yn ei olygu gan Annibyniaeth? Rydym ni'n annibynnol pan fydd gennym ni ryddid i wneud dewisiadau ein hunain a'r gallu i fyw ein bywydau gydag ychydig iawn o gymorth gan eraill.

Beth ydym yn ei olygu gan Wytwnwch? Rydym ni'n gryf pan fyddwn yn defnyddio ein hadnoddau a'n gwybodaeth i baratoi ar gyfer y dyfodol.

Mae'r diffiniadau hyn yn berthnasol i unigolion a chymunedau. Pan mae pobl yn gallu gwneud y gorau o'u hannibyniaeth a'i chynnal, maent yn gallu cyflawni'r hyn sy'n bwysig iddyn nhw. Lle mae pobl yn cydweithio i ddatblygu a chynnal eu cymuned, mae'r sir yn gallu ffynnu.

Drwy ddarparu'r cynllun hwn byddwn yn helpu i greu amgylchedd lle mae hyn yn bosibl.

Andrew Bowden, Cadeirydd, Bwrdd Gwasanaethau Lleol Conwy a Sir Ddinbych

Gweledigaeth :

- Mae pobl yn weithgar, wedi'u cysylltu ac yn cyfrannu at eu cymuned
- Mae pobl yn cymryd sylw o'r hyn sy'n digwydd o'u cwmpas, ac wrth wneud hynny, mae pobl yn parhau i ddysgu am eu byd
- Mae pobl yn blaenoriaethu eu lles ac yn mynd ati i gynllunio i gynnal eu hannibyniaeth

Meysydd Blaenoriaeth

Rydym eisiau'r canlyniadau hyn i bawb yn Sir Ddinbych, ond rydym wedi nodi rhai meysydd blaenoriaeth i ganolbwyntio arnynt dros y tair blynedd nesaf:

- Heriau ein hardaloedd gwledig
- Cefnogi'r rhai mwyaf difreintiedig i adeiladu eu gwytnwch
- Adeiladu gallu cymunedau i ddatblygu a ffynnu

Cefndir:

Cafodd Cynllun Integredig Sengl cyntaf Cyngor Sir Ddinbych, Y Cynllun Mawr, ei gyhoeddi yn 2011 a gydag ef fe gyflwynwyd gwell gwaith partneriaeth i helpu i gyflawni ein huchelgeisiau ar gyfer Sir Ddinbych. Sefydlodd y Cynllun MAWR weledigaeth ar gyfer Sir Ddinbych, gan fod eisiau pobl:

- I fod yn iach a meddu ar synnwyr o les
- I fyw mewn lle diogel
- I allu fforddio i ddiwallu eu hanghenion
- I fyw yn Sir Ddinbych am ei fod yn lle gwych i fyw, gweithio a dysgu ynddo

Rydym wedi dysgu nifer o wersi o'r dull hwn ac wedi defnyddio'r rhain i gynllunio a chyhoeddi ein hail gynllun integredig.

Yn y cyfamser, gweledigaeth Cynllun Datblygu Lleol Sir Ddinbych yw, erbyn 2021 bydd gan Sir Ddinbych trwy ddatblygu cynaliadwy, arfordir trefol bywiog, gyda threfi marchnad ffyniannus ac ardaloedd gwledig. Bydd anghenion tai a chyflogaeth y Sir yn cael eu diwallu, yr amgylchedd o ansawdd uchel yn cael ei ddiogelu a'i wella ac ansawdd bywyd uchel yn cael ei gynnal ar gyfer pob cymuned gan gydnabod bod gennym iaith a diwylliant Cymraeg cryf y dylid eu cynnal a'u diogelu ledled y Sir.

Mae gweithio mewn partneriaeth yn parhau i fod yn heriol wrth i ni addasu i amgylchedd ariannol anodd a pharatoi ar gyfer datblygu polisi a deddfwriaeth a fydd yn gosod gofynion newydd ar bartneriaethau lleol. Yn benodol, mae Mesur Lles Cenedlaethau'r Dyfodol, sydd yn cael ei brosesu trwy Gynulliad Cymru ar hyn o bryd, wedi'i gynllunio i roi anghenion cymunedau, nawr ac yn y dyfodol, wrth wraidd y penderfyniadau y mae gwasanaethau cyhoeddus Cymru yn eu gwneud. Ochr yn ochr â chyflwyno'r Cynllun Lles byddwn yn gweithio gyda'n partneriaid ym Mwrdd Gwasanaethau Lleol Conwy a Sir Ddinbych i baratoi ein hunain ar gyfer y cam nesaf o weithgareddau partneriaeth strategol.

Fframwaith ar gyfer Darparu: Pum Ffordd at Les

Mae lles - teimlo'n dda a gweithredu'n dda - yn gysylltiedig â gwahanol ganlyniadau iechyd a chymdeithasol cadarnhaol.

Cysylltu
Bod yn Weithgar
Cymryd Sylw
Dal i Ddysgu
Rhoi

Datblygwyd y **Pum Ffordd at Les** gan y Sefydliad Economeg Newydd o dystiolaeth a gasglwyd mewn prosiect a gomisiynwyd gan Lywodraeth y DU o'r enw'r Prosiect Foresight ar Gyfalaf Meddyliol a Lles. Fe wnaeth y Prosiect, a gyhoeddwyd yn 2008, ddefnyddio ymchwil am les meddyliol drwy fywyd.

Dros yr ychydig flynyddoedd nesaf, byddwn yn defnyddio'r Pum Ffordd at Les fel fframwaith ar gyfer darparu, drwy hyrwyddo'r defnydd o'r Pum Ffordd ar gyfer unigolion a grwpiau, a thrwy ei ddefnyddio ein hunain ar gyfer monitro'r gwahaniaeth a wnaed gennym.

Beth fydd yn edrych yn wahanol o ganlyniad i Gynllun Lles Sir Ddinbych?

- Cyfranogiad eang mewn mentrau lleol
- Cynnwys y cyhoedd mewn dulliau eang ac amrywiol o ddatblygiadau cymunedol
- Cyfleoedd diwylliannol ac addysgol bywiog
- Gwell gwybodaeth ac ymwybyddiaeth o gymdogaeth: “Bod yn gymydog da”

Sut byddwn yn mesur y gwahaniaeth rydym yn ei wneud?

Mae nifer o bethau a fydd yn dangos a ydym yn gwneud gwahaniaeth drwy bwysleisio annibyniaeth dangosyddion hyn yn agos.

- Bywiogrwydd sefydliadau cymunedol
- Y ganran sy'n pleidleisio
- Canran y bobl sy'n diwallu canllawiau gweithgaredd corfforol yn yr wythnos ddiwethaf
- Unigrwydd
- Anweithgarwch economaidd

Bydd llywodraethu partneriaeth drwy Gynllun Lles Sir Ddinbych yn cefnogi a herio'r mentrau hyn i sicrhau eu bod yn diwallu eu hamcanion

a gwytnwch, a byddwn yn monitro'r

Gallai'r rhain gynnwys:

- Pobl sy'n dioddef o Glefyd Coronaidd y Galon (CHD) neu Glefyd Rhwystrol Cronig yr Ysgyfaint (COPD)
- Cyfranogwyr mewn rhaglenni addysg i oedolion
- Dysgwyr Cymraeg
- Cyfleoedd Gwirfoddoli

Y Broses

Fe wnaeth Bwrdd Partneriaeth Strategol Sir Ddinbych¹ ddilyn y broses ganlynol i gytuno ar yr hyn a ddylai fod yng Nghynllun Lles Sir Ddinbych:

- Blaenoriaethau a nodwyd drwy Asesiad o Anghenion a Gweithgareddau Ymgysylltu â'r Gymuned
- Ymchwilio i'r hyn sydd eisoes yn cael ei wneud i fynd i'r afael â'r blaenoriaethau
- Penderfynu beth - os o gwbl - a fyddai'n ychwanegu gwerth at weithgareddau sydd eisoes yn bodoli
- Cytuno ar yr hyn y gellid ei gyflawni mewn Partneriaeth i gyflawni'r canlyniadau a ddymunir
- Ymgynghori â phobl a sefydliadau ar draws Sir Ddinbych i glywed beth yw eu barn ar ein syniadau

Mentrau Presennol

Mae nifer o fentrau sy'n cael eu cynnal mewn partneriaeth a fydd yn ein helpu i wireddu ein gwledigaeth. Mae rhai **Enghreifftiau** o'r rhain yn cynnwys:

¹ Aelodaeth wedi'i ffurfio o wahanol swyddogion o Cyngor Sir Ddinbych, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, Iechyd Cyhoeddus Cymru, Heddlu Gogledd Cymru, Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru, Coleg Cambria, Grŵp Llandrillo Menai, Cyngor Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Ddinbych.

- ✓ Prosiect Sir Ddinbych Digidol (rhan o Rhaglen Uchelgais Economaidd a Chymunedol Cyngor Sir Ddinbych)
- ✓ Cynllun Gweithredu Tlodi Tanwydd (cael ei ddarparu gan Rwydwaith Cyngor Sir Ddinbych)
- ✓ Prosiect Cludiant Gwledig (yn cael ei ddarparu mewn partneriaeth â Chadwyn Clwyd)
- ✓ Strategaeth Wirfoddoli (strategaeth Cyngor Sir Ddinbych i hyrwyddo cyfleoedd gwirfoddoli ar draws y cyngor)

Prosiectau Cynllun Lles Sir Ddinbych

Yn ogystal, mae nifer o fentrau newydd yn cael eu cynnig i helpu i wireddu'r weledigaeth. Bydd Cynllun Lles Sir Ddinbych yn cael ei reoli fel rhaglen lle cytunir ar fentrau newydd gan ddefnyddio Achosion Busnes trylwyr; bydd methodoleg Rheoli Prosiect trylwyr yn sicrhau y bydd y prosiectau yn cyflawni eu hamcanion a gynlluniwyd, gan helpu i gyflawni'r deilliannau a fynegwyd.

Rydym yn credu bod angen i ni ddeall mwy am yr hyn a ddaw yn y dyfodol ar gyfer ein cymunedau; rydym yn credu, trwy weithio mewn cydweithrediad agosach â'n gilydd a'r cymunedau rydym yn eu gwasanaethu, yna gallwn ddatblygu cymunedau annibynnol a gwydn.

- **Cryfhau ein Cymunedau** - Deall y newidiadau amgylcheddol, economaidd a chymdeithasol a ragwelir ar gyfer Sir Ddinbych, a chynllunio dyfodol gwydn ar gyfer ein pobl a'n cymunedau.
- Creu dealltwriaeth lawnach o asedau ac anghenion cymunedau drwy gydweithio gyda chymunedau a gyda'n gilydd i ddatblygu cynlluniau lleol sy'n canolbwyntio ar ddatblygu cymunedau yn hytrach na gwasanaethau.
- **Grymuso a Galluogi Gwasanaethau** - Newid unrhyw un o'n gwasanaethau sy'n analluogi neu'n cyfyngu ar annibyniaeth a gwytnwch unigolion a chymunedau. Sicrhau bod gwasanaethau'n cryfhau annibyniaeth a lles unigolion.
- Datblygu **Canolfan Wybodaeth Lles** i gefnogi pobl i ddeall a datblygu eu lles - cysylltiadau â hunanasesu lles, offer, adnoddau a chyfeiriadur lleol o gyfleoedd cymunedol i gefnogi gwell lles.
- **Lles Gweithwyr** - Fel cyflogwyr, datblygu cyfleoedd i rymuso staff i wella a chynnal eu lles ac annibyniaeth yn ystod ac ar ôl cyflogaeth. Datblygu **Strategaeth Gwirfoddoli Partneriaeth** i ehangu cyfleoedd i staff wirfoddoli.
- Mynd ati i gefnogi datblygiad **Bancio Amser**² ar draws y sir mewn ffordd arloesol, gydlynol a chynaliadwy.

Rydym yn credu bod angen i ni newid y ffordd yr ydym yn darparu ein gwasanaethau i wneud defnydd mwy effeithiol o'n hadnoddau i wella canlyniadau i bobl ar draws y sir. Mae angen i ni gydweithio yn fwy effeithiol o ran darparu gwasanaethau, cefnogi pobl i wella a chynnal eu lles i wneud y mwyaf o'u hannibyniaeth.

- **Sir Ddinbych 20** - Adnabod y bobl y byddai gwell gwaith partneriaeth yn eu helpu i wneud y mwyaf o'u hannibyniaeth a'u gwytnwch ac felly'n lleihau'r defnydd o wasanaethau nas cynlluniwyd.

² Mae bancio amser yn ddull o gyfnewid lle mai amser yw'r prif arian. Am bob awr mae cyfranogwr yn ei roi mewn banc amser, efallai drwy roi cymorth a chefnogaeth ymarferol i eraill, maent yn gallu 'tynnu'r' gefnogaeth gyferth mewn amser pan fyddan nhw eu hunain mewn angen

- Gwella **Llwybrau Dilyniant Cydweithredol** ar draws gwasanaethau a sefydliadau sy'n cefnogi pobl i ddatblygu eu lles a gwneud y mwyaf o'u hannibyniaeth. Datblygu monitro canlyniadau ar y cyd i fapio teithiau defnyddwyr gwasanaeth tuag at annibyniaeth a gwytnwch.

Cyhoeddi a Darparu Cynllun Lles Sir Ddinbych

Bydd Cynllun Lles Sir Ddinbych yn arloesol yn ei ddull drwy'r ffyrdd canlynol:

- Gwefan Fyw - www.cynllunllessirdinbych.org.uk datblygu cudd-wybodaeth am annibyniaeth a gwytnwch yn Sir Ddinbych
- Mesur yn Fyw - dangosyddion a pherfformiad prosiect yn cael eu diweddarau trwy gysylltiadau wedi'u hymgorffori yn y gwasanaethau a phrosiectau
- Aseiad Anghenion a chudd-wybodaeth fyw - adnodd gwybodaeth sy'n dangos lles Sir Ddinbych trwy amrywiaeth o ffynonellau gwybodaeth, ynghyd â chysylltiadau ag arfer da ar draws y DU a thu hwnt i gefnogi atebion arloesol
- Agwedd hyblyg: tra bydd y weledigaeth a'r meysydd blaenoriaeth yn aros yr un fath, rydym yn awyddus i ddatblygu ymagwedd hyblyg sy'n ein galluogi i ystyried ac ymateb i amgylchedd sy'n newid. Er enghraifft, amlygodd yr ymgynghoriad nifer o feysydd sydd angen ystyriaeth fwy manwl. Yn benodol, mae hyn yn berthnasol at ein gwybodaeth am gynaliadwyedd amgylcheddol ar draws y sir, a'r defnydd a'r datblygiad o'r iaith Gymraeg. Byddwn yn darganfod mwy am anghenion y meysydd hyn ac ymateb iddynt yn ôl yr angen i gefnogi annibyniaeth a gwytnwch ein dinasyddion a'n cymunedau.
- Dyletswyddau Statudol - mae nifer o ddyletswyddau statudol yr ydym yn eu diwallu drwy Gynllun Lles Sir Ddinbych; bydd sut yr ydym yn cyflawni'r dyletswyddau hynny'n cael eu disgrifio ar y wefan

Casgliad

Trwy ganolbwyntio ar annibyniaeth a gwytnwch unigol a chymunedol, mae'r cynllun hwn yn ceisio datblygu'r amgylchedd cywir i bobl flaenoriaethu a chynnal eu lles; cysylltu a chyfrannu at eu cymunedau i gynorthwyo i greu a chynnal y Sir Ddinbych maent ei eisiau.